

Sosialurin

90

24. mai eru 90 ár liðin, síðani fyrsti Sosialurin kom út. Í hesari greinarøð leita vit aftur til gomul bløð og finna fram ymiskt áhugavert tilfar

SOSIALURIN 1937

1. mai – fylkingar-dagurin mikli

Sosialurin 1. mai í 1937: Í øllum londum, har ið arbeðaraflokkurin er vakin og medvitandi um styrkina í savningini av allari arbeðarastattini, er 1. mai vorðin flykingardagurin mikli»

Sosialurin 27. apríl í 1957:

Tveir menn skaddir undir spreinging

»Í gjáramorgunin hendi ein vanlukka í Kaldbak. Teir eru farnir undir at seta upp steýrar til SEV-strem frá bygdini og vestureftir. Tá teir í gjáramorgunin eftir at hava skotið eina røð av grótskotum, komur aftur á plássi, var eitt av skotunum ikki loyst av, men brast beint sum menn komu á staði. Tveir menn vórðu slongdir í bakkan í brekkuna og fingur báðir skaða.

Annar teirra, Svenning Danielsen, Kaldbak, breyt annað beinið, og hin, danin Juul, ið býr í Vestmanna, fekk skaða í høvdið. Vit vita ikki, hvussu álvarsamur skaðin er, men hetta man vera tann størri snuddurin.«

Streika í Havn

11. mai 1957:

»Verkfallið, ið byrjaði mikumorguin, vardi bert henda dagin, so samdust partarnir og arbeðið byrjaði aftur hós-morgunin. Føroyar Arbeðarafelag vann gundlønina hækkaða upp í 120 oyru fyri menn, tó bert 1 kr fyri fiskararbeðið, og 60 oyru fyri kvinnur.

Samráðingar millum Havnar Arbeðsmeistarafelag og Havnar Handverksmeistarafelag endaður úrlitaleysar, og út móti 200 arbeðarar byrjaðu verkfall fríggjamorgunin.

Trætumálið er mst um lønina fyri sement og jarðabinding hjá teimum ófaklærdu arbeðarunum. Meistararnir vilja ikki fata sáttmála so, at menn eiga meira løn fyri hetta arbeðið enn fyri anna vanligt atbeði, hóast Arbeðsgevarafelagið langt síðani hevur gingið inn fyri tí.

Undir felaga og arbeðaramerkjum veitrandi hátt á stongum fara túsundir og aftur túsundir av frælslyntum monnum og kvinnum í kravgongum og savnast so til lyftandi og manandi fundir við eggjandi og mergjandi songum og røðum.

1. mai er av sonnum hátíðardagurin mikli, felagsdagurin mikli, fylkingar- og stríðsernisdagurin mikli hjá fjøldini, hjá tí frælsisstrembandi flokkinum kring heimin.

Hvussu ber tað til, at vit Føroyingar eru eftirbátur her? Hvat er orsøkin til, at vit ikki eru uppi í hesari stóru alheimsfylking?

Er tað tí, at her valdar kuldin og svøvnurin? Er tað tí, at arbeðarafjöldin, fiskimaðurin og arbeðarin enn ikki er vorðin medvitandi um ta bjargandi styrki, ið liggur í savningini, samgonguni av allari fjøldini um kravið um fullan og heilan livsrætt og um ikki at helma á, fyrr enn eingin tjóðraður og forfjónaður og armur stuttur er manna millum meir?

Vit kvíða fyrri, at so man vera. Og tí rópa vit í dag til ta stríðandi Føroya fjøld, Føroya arbeðara og fiskimann og hvønn frælslyntan mann og hvørja friborna kvinnu:

Latum ikki tímaglasið renna leingi aftrat, áðrenn kvinnur og menn úr hvørjari bygd og hvørjum bygðalag í Føroyum savnast til kravgongu 1. mai saman við alheims arbeðarafjöldini!

Leggið hvør í sínum lagi allar árar um borð og alla orkuna á at vekja fólkið í bygd og bý til eitt meðvitandi fólk um máttin, tað eigur, tá ið fjøldin, hin strevandi fiskimanna og arbeðarafjöld, er runnin saman til eina óbrótiliga heildarkraft, hvar ið allir eru sum ein og ein sum allir í stríðnum fyri at lyfta seg upp úr armóðini, upp úr vesældóminum, upp til friari og rúmari og betri og rættvísari og menniskjaligari kor og livstreytir!

Forsíðan á Sosialin 1. mai í 1937

Kravgonga 1. mai á Tvøroyri.

Hervið verður boðað øllum, ið eru samhugað við arbeðarastevnuna, at luttaka í kravgonguni, ið fer fram á Tvøroyri nú 1. mai.

Kravgonguskipanin:

1) Kravgongufólkið savnast í „Fylkingar“ samkomuhúsi kl. 3 s. p.

2) Hornblástur fer fram til

3) kl. hálgum fyra, tá farið verður í skráðgongu út á Torvheggi.

4) Hornblástur verður her stutta løtu, og verður so

5) fundur settur.

6) Áftaná fundin verður aftur farið í skráðgongu heim í skúlagarðin.

7) Kravgongan endar við samkomu í „Losjuni“ um kaffiborð.

Vegna arbeðarafjældna í Fróðbiar sókn

Arbeðismannafelagið „Fylking“. „Fiskepigernes Fagforening.“ „Fróðbiar sóknar javnaðarfelag.“

Lýsing um 1. mai tiltak á Tvøroyri

1997: Jóan Hendrik leggur frá sær

Sigur tú Fróðskaparsetrið, slepst ikki undan, at tú beinanvegin kemur at hugsa um Jóan hendrik Winther Poulsen.

Tí í fólksins eygum er Jóan Hendrik tað sama sum Fróðskaparsetrið – ein stovnur í stovninum. Men skjótt verður tað søga.

Tí nú hevur Jóan Hendrik Winther Poulsen biðið um at verða loystur úr starvi sínum á Fróðskaparsetrinum.

Hann fer frá í summar.

Umhugsað leingi

Jóan Hendrik sigur, at hetta er ein væl umhugsað avgerð.

– Hetta hevur búnast leingi í mær, sigur hann.

Hann sigur, at hann nú er 63 ára gamal, og tað heldur hann vera ein hóskandi aldur at leggja frá sær.

Og nú orðabókin verður liðug í summar, heldur hann, at tíðin er væl vald.

– Tá er eitt arbeðið liðugt, og eg hugsaði, at tað var eitt hóskandi hvi at brúka at leggja frá sær, nú eg eri komin í ein tilíkan aldur, tá ið tað er rættiliga vanligt at leggja frá sær nú á døgum.

Jóan Hendrik hevur verið á Fróðskaparsetrinum í næstan 30 ár. Nýliga heimkomin úr útlandum

fór hann í starv á Setrinum í 1968. Hesi seinastu árinu hevur hann verið professari í føroyskum máli.

Nógv áhugamál

Jóan Hendrik sigur, at hann fær nóg at takast við, hóast hann leggur frá sær.

– Eg havi ongar serliga ætlanir, men eg havi nógv onnur áhugamál, sum hava ligið eitt sindur í órøkt, men sum eg nú fái betri stundir til. – Tað er alt slíkt, sum menn droyma um, húsini, báturin, tórðin, o. s. fr. sum lítið er gjørt við.

Men áhugin fyri málinum er ikki sleptur, og hann vónar at kunna

verða onkrum tí hjálpar á onkun hátt.